

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U000550

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 17-02-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Федак Анна Ярославівна

2. Anna Y. Fedak

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7261-6889

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 191

Назва наукової спеціальності: Архітектура та містобудування

Галузь / галузі знань: архітектура та будівництво

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Архітектура та містобудування

Дата захисту: 07-10-2022

Спеціальність за освітою: Архітектура та містобудування

Місце роботи здобувача: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, буд. 12, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 313

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, буд. 12, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, буд. 12, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 67.07.03

Тема дисертації:

1. Утопії в архітектурі та містобудуванні: значення та механізми реалізації
2. Utopia in architecture and urban planning: its concept and mechanism of implementation

Реферат:

1. У дисертаційній роботі висвітлено значення та механізми реалізації утопічних ідей в архітектурі та містобудуванні, охарактеризовано розроблену методику дослідження ознак утопій та сформульовано теоретичну модель зародження утопії в контексті вираження архітектури та містобудування. У першому розділі «Дефініція поняття «утопія» та історіографія дослідження утопій у літературі» подано визначення поняття «утопія» з урахуванням загальноприйнятих трактувань даного терміна та наведено приклади авторських інтерпретацій цього поняття; висвітлено значення терміна «архітектурна утопія». Встановлено подібні та відмінні особливості визначень понять «утопія» та «ідеал», «футуризм», «фантазія», «ідеологія». Уточнено значення поняття «утопія» у межах дисертаційної роботи та прийнято, що утопія – модель вигаданого суспільства, яка передбачає впровадження певних оновлених норм та правил (зміна політичної ідеології, трансформація соціальних зв'язків між мешканцями тощо) і формується шляхом глобальних (чи часткових) змін поведінкових звичок, та здебільшого передбачає проектування спеціального простору, який повинен забезпечити імплементацію даної ідеї. Структуризовано опрацьовані наукові роботи, що присвячені

утопіям у суміжних дисциплінах, архітектурі та містобудуванню; виявлено фрагменти, які є найменш дослідженими. У другому розділі «Методика дослідження утопій в архітектурі та містобудуванні» висвітлено основні методологічні положення та підкреслено, що дослідження опирається на твердження багаторівневості зв'язків між різними ідеями та соціальну зумовленість мислення й утопій.

Охарактеризовано використані у дисертаційному дослідженні загальнонаукові, архітектурні, містобудівні та візуальні методи, зокрема: принципи системного підходу (принцип зв'язаності і модульності; принцип ієрархії; принцип розвитку), теоретичні методи-операції (аналіз, абстрагування, формалізація, моделювання тощо), емпіричні методи-операції (вивчення літератури, документів і результатів діяльності). Сформульовано авторську методику дослідження утопій з архітектурного погляду шляхом поступового виокремлення необхідної інформації, що міститься в літературі, творах образотворчого мистецтва, архітектурних і містобудівних проектах та реалізованих об'єктах, що позиціонуються як утопічні. Описано три етапи дослідження вираження архітектури та містобудування в роботах утопістів: формування вибірки; аналіз вибраної роботи та заповнення відповідної картки; зведення одержаних даних у єдину таблицю, яка містить тезисні характеристики базових аспектів моделі. У третьому розділі «Ідентифікація утопій в архітектурі та містобудуванні, їх авторська систематизація» структуровано риси вираження архітектури та містобудування в утопіях у два блоки: маркери вираження та патерни. Встановлено, що маркери вираження – це характерні ознаки, що відображають (авторське) бачення організації утопічної структури міста/будівлі описані словесно чи зображені графічно. Відповідно до цього, запропоновано їхній поділ на три ієрархічні рівні: програмний, містобудівний та архітектурний. Кожен окремий маркер поділено відповідно до принципів дихотомічного поділу об'єктів на бінарні опозиції. Запропоновано трактувати поняття «патерни», в межах цього дослідження, як повторювальні елементи, що формують структуру міста та характеристики архітектури. Наведено умовну систематизацію патернів відповідно до ієрархічного рівня, на якому їх використовують. Окреслено авторські систематизації утопій на містобудівному та архітектурному рівнях. На містобудівному рівні виділено наступні підходи до систематизації відповідно до таких критеріїв: вибору локації; форми розселення; основного типу поселення; просторової системи. Для зручності відображення прикладів утопій у межах кожної систематизації та їхнього порівняння підходи об'єднано попарно у групи. Розроблено таблиці, що містять окремо приклади літературних утопій та тих, що відображені в архітектурних та містобудівних проектах, творах образотворчого мистецтва. У четвертому розділі «Моделі розвитку та реалізації утопій в архітектурі та містобудуванні» окреслено теоретичну модель зародження утопії, що відображає процес формування утопічної ідеї, в результаті – неприйняття з боку автора соціального устрою та спроб його змінити. Зазначено, що основним рушійним елементом цієї моделі є соціальний запит, у залежності від виконання чи невиконання якого передбачено певні алгоритми дій, що можуть спричинити виникнення утопії. Відзначається циклічність цього процесу. Подано трикомпонентну модель механізму реалізації утопії в архітектурі та містобудуванні, що містить «ідею», «сповідувачів» та «середовище». Відповідно до розрахунку кількості можливих графів, окреслено вісім варіантів моделі, що мають різні активні зв'язки між компонентами. Охарактеризовано та наведено приклади до 6 всіх можливих варіантів моделі. Наведено деякі положення, що свідчать про значення утопій у контексті розвитку архітектури та містобудування.

2. The thesis outlines the concept and mechanism of implementing utopian ideas in architecture and urban planning, describes the developed methodology to research the features of utopia and defines the theoretical model of the utopia origin in the context of the architecture and urban planning. Chapter 1 «Definition of utopian concept and historiography of the research of utopia in literature» explains the concept of «utopia» considering generally accepted interpretations of the notion and providing examples of authors' interpretations. The concept of «architectural utopia» is also defined. Similar and distinctive features of the definitions of the concepts «utopia» and «ideal», «futurism», «fantasy», «ideology» have been outlined. Part 1 also clarifies the usage of the term «utopia» in the thesis and accepts that utopia is the model of the imaginary society that foresees the introduction of the set of updated norms and regulations (change in political ideology, transformation of social ties between residents, etc), is formed through a global (or partial) change in behavioural patterns, and mainly envisages the

design of special space to ensure the implementation of the given idea. Scientific research works devoted to utopias in related disciplines and the fine arts, architecture and urban planning have been analyzed and the least researched fragments have been detected. Chapter 2 «Methods of utopia research in architecture and urban planning» examines the main methodological statements and notes that research is based on the assertion of multi-level connections between different ideas and on the social dependence of thinking and utopia. General scientific, architectural, urban planning and visual methods used in the thesis are examined. The following are substantiated and noted: principles of system approach (the principle of connectivity and modularity; the principle of hierarchy; the principle of development), theoretical operational methods, empirical operational methods (study of literature, documents and results of activity). The author's methodology for the research of utopia from the architectural perspective has been outlined. It presupposes gradual eliciting of the necessary information from literary works, works of the fine arts, architectural, urban planning projects and realized objects that are considered utopian. Three stages of the research of the expression of architecture and urban planning in works of utopians have been described: sample formation; analysis of the selected works and filling in the corresponding card; compilation of the obtained data into a single table that contains thesial characteristics of the basic aspects of the model. Chapter 3 «Identification of utopia in architecture and urban planning, and author's classification» classifies the features of utopian expression in architecture and urban planning in two units: expression tokens and patterns. Expression tokens are defined as peculiar features that reflect the author's vision of the organization of the utopian structure of any city/building and are depicted verbally or graphically. Consequently, they are divided into three hierarchical levels: program level, urban planning and architectural. Each individual token is divided according to the principles of dichotomy of objects into binary oppositions. Within the scope of the thesis, the concept «patterns» is interpreted as repeated elements that form the city structure and architectural features. The authors' classifications of utopias at urban planning and architectural levels are outlined. At the urban planning level, the approaches to utopias classification are described according to the choice of the location, forms of settlement, the main type of settlement, suggested spatial system. The approaches in each classification are combined in pairs into groups for more convenient analysis and comparison of utopian samples. Chapter 4 «Models of development of the implementation of utopia in architecture and urban planning» describes a theoretical model of utopia origin that reflects the formation of utopian ideas as a result of the author's failure to accept the social system and attempts to change it. It is noted that the main driving element of this model is social demand, and depending on its fulfilment certain algorithms of actions are provided that can cause the emergence of utopia. The cyclic nature of this process is noted. A three-component model of the mechanism of utopia implementation in architecture and urban planning is presented, which includes the «idea», «confessors» and «environment». According to the calculation of the number of possible graphs, eight variants of the model with different active connections between components are outlined. The examples of all possible variants of 10 the model are provided and characterised. Some statements to sustain the importance of utopia in the development of architecture and urban planning are presented.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Федак А. Я., 2019а. Дефініція поняття «утопія» в архітектурі: суперечності та інтерпретації. Архітектурний вісник КНУБА, Вип. 17-18, с. 30-39

- Федак А. Я., 2019. Дефініція поняття «утопія» в архітектурі: суперечності та інтерпретації. Архітектурний вісник КНУБА, Вип. 17-18, с. 30–39
- Федак А. Я., 2020. Мандрівні міста, як утопічні проекти міст майбутнього. Містобудування та територіальне планування : науково-технічний збірник, Вип. № 73, с. 259–269
- Федак А. Я., 2020. Особливості архітектури та планування міст в утопії Дені Вераса "Історія Севарамбів". Сучасні проблеми архітектури та містобудування: науково-технічний збірник, Вип. № 57, с. 135–146
- Федак А. Я., 2021. Утопічна складова в системі ідей та поглядів школи Баугауз. Науковий вісник будівництва, Т. 103, № 1, с. 87–92
- Linda S., Fedak A., 2019. In search of the perfect form: the geometry of the city in the treatises by plato, T. More, T. Campanella. Architectural Studies, Vol. 5, № 1, pp. 35–44 (фахове, Index Copernicus)
- Fedak A., 2020. Architectural and urban planning features of ecotopia. Conference Series: Materials Science and Engineering. Innovative technology in architecture and design ITAD 2020, Kharkiv, Ukraine, 21–22 May 2020, 907. Available at: <https://doi.org/10.1088/1757-899X/907/1/012074> [Accessed 22 May 2022] (Scopus)
- Fedak A., 2020. Functional-spatial features of the architecture of the scientocratics State on the example of F. Bacon's novel 'New Atlantis'. Science and Education a New Dimension. Natural and Technical Sciences, Vol. 6 (27), iss. 224, pp.7-9. (Index Copernicus)

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лінда Світлана Миколаївна

2. Svitlana M. Linda

Кваліфікація: д. арх., професор, 18.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6963-6101

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, буд. 12, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Михайлишин Ольга Леонідівна
2. Olga Mykhaylyshyn

Кваліфікація: д.арх., доц., 18.00.01**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0003-3046-7923**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Національний університет водного господарства та природокористування**Код за ЄДРПОУ:** 02071116**Місцезнаходження:** вул. Соборна, буд. 11, Рівне, Рівненський р-н., 33028, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Ремізова Олена Ігорівна
2. Olena I. Remizova

Кваліфікація: д. арх., професор, 18.00.01**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-5187-4598**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Харківський національний університет будівництва та архітектури**Код за ЄДРПОУ:** 02071174**Місцезнаходження:** вул. Сумська, буд. 40, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Рецензенти****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Соснова Надія Степанівна
2. Nadija S. Sosnova

Кваліфікація: д. арх., доц., 18.00.01**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0003-2570-1236**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, буд. 12, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Петровська Юліана Романівна

2. Yuliana R. Petrovska

Кваліфікація: к. арх., доц., 18.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8519-7065

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, буд. 12, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Габрель Микола Михайлович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Габрель Микола Михайлович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Федак Анна Ярославівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна